

ЗАКОН
О ПРЕВОЗУ ОПАСНИХ МАТЕРИЈА

(„Сл.лист СФРЈ”, број: 20/84)

1.УВОДНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Ради заштите живота и здравља људи, човекове средине, материјалних добара, као и ради безбедности саобраћаја, овим законом уређују се услови под којима се врши превоз опасних материја и радње које су у вези с тим превозом (припремање материје за превоз, утовар и истовар и успутне манипулације).

Члан 2.

Опасне материје, у смислу овог закона, јесу:

1. експлозивне материје,
2. предмети пуњени експлозивним материјама,
3. средства за паљење, ватрометни предмети и слични предмети,
4. збијени гасови, гасови претворени у течност и гасови растворени под притиском,
5. запаљиве течности,
6. запаљиве чврсте материје,
7. материје склоне самопаљењу,
8. материје које у додиру са водом развијају запаљиве гасове,
9. материје које проузрокују паљење (оксидацијом),
10. органски пероксиди,
11. отрови,
12. гадне и заразне материје,
13. радиоактивне материје,
14. корозивне (нагризајуће) материје.

Експлозивне материје, предмети пуњени експлозивним материјама, средства за паљење, ватрометни предмети и слични предмети (у даљем тексту: експлозивне материје) јесу чврсте и течне хемијске материје које имају особину да под погодним спољним дејством, експлозивним хемијским разлагањем ослобађају енергију у виду топлоте или гасова.

Збијени гасови, гасови претворени у течност и гасови растворени под притиском (у даљем тексту: гасови) јесу материје које имају критичну температуру нижу од 50°C или на 50°C притисак паре виши од 3 бара.

Запаљиве течности су течности или смеше течности, без суспендованих или растворених чврстих материја или с тим материјама, које на температури од 50°C имају притисак паре испод 3 бара, а чије се паре пале у погодном односу са ваздухом и

уз присуство пламена или варнице, као и материје које су у течном или житком стању до температуре од 15⁰ C.

Запаљиве чврсте материје су чврсте материје које, кад су у сувом стању, могу лако да се запале у додиру с пламеном или варницом (сумпор, целулоид, нитроцелулоза, црвени фосфор и др.).

Материје склоне самопаљењу су материје које се пале у додиру са ваздухом или водом без посредства других материја (бели и жути фосфор, цинк-алкали, отпаци нитроцелулозних филмова, сирови памук, употребљене крпе и др.).

Материје које у додиру са водом развијају запаљиве гасове су материје које у додиру са водом развијају гасове који се пале у додиру са пламеном или варницом (натријум, калијум, калцијум, калцијум-карбид, алуминијум-карбид, алкални силициди и др.).

Материје које проузрокују паљење (оксидацијом) јесу материје које се разлажу у додиру са појединим другим материјама и при том могу изазвати ватру (хлорити, перхлориди, водени раствор водоник-супероксида, пероксиди алкалних метала и њихе смјеше и др.).

Органски пероксиди су органске материје са вишим степеном оксидације које могу да изазову оштећење материјалних добара или штетне последице по здравље и живот људи, а мање су осетљиве на експлозију од динитробензола у додиру са пламеном или на удар, односно трење.

Отрови су супстанције синтетичког, биолошког или природног порекла и препарати произведени од тих супстанција који, унесени у организам или у додиру са организмом, могу угрозити живот или здравље људи или штетно дејствовати на човекову средину.

Гадне и заразне материје су материје које шире гадан мирис или могу да изазову заразна обољења код људи и животиња (свежа, несољена или усољена кожа, отпаци добијени при производњи туткала од коже, мокраћа, изнутрице, жлезде, фекалије и др.).

Радиоактивне материје су материје чија специфична активности прелази 74 бекерела по граму.

Корозивне (нагризајуће) материје су материје које у додиру са другим материјама изазивају њихово оштећење или уништење (сумпорна киселина, азотна киселина, бром, мравља киселина, натријум-хидроксид и др.).

Члан 3.

Организације удруженог рада и друге организације и појединци који превозе опасне материје и врше радње у вези с тим превозом, као и појединци који у току превоза непосредно рукују или на други начин долазе у додир са опасним материјама, дужни су да предузимају превентивне и заштитне мјере којима се обезбјеђује заштита

живота и здравља људи, човекове средине или материјалних добара, односно безбједности саобраћаја.

Члан 4.

Новооткривене опасне материје могу да се превозе ако испуњавају услове који су претходно научним испитивањем утврђени као услови који пружају пуну сигурност при њиховом превозу.

Члан 5.

Опасним материјама могу да рукују и да их превозе само пунолетна лица која су стручно оспособљена за руковање и превоз тих материја.

Лица која нису стручно оспособљена за руковање опасним материјама могу да се користе само за преношење, утовар, истовар или претовар опасних материја и то, ако су претходно упозната са начином рада, опасностима и заштитним мерама на раду.

Ако послове из става 2. овог члана обављају лица која нису стручно оспособљена за руковање опасним материјама, те послове морају да врше под руководством и надзором стручно оспособљеног лица за руковање опасним материјама.

Члан 6.

Организације удруженог рада и друге организације које превозе опасне материје и врше радње у вези с тим превозом дужне су да организују и трајно врше контролу спровођења услова и мера прописаних за превоз опасних материја.

Члан 7.

У погледу заједничког паковања, забране заједничког превозења у истом превозном средству, односно истом простору за смјештај товара и искључења од превоза опасних материја сходно се примењују и у свим гранама унутрашњег саобраћаја одговарајуће одредбе међународних споразума које се односе на превоз опасних материја у појединим гранама саобраћаја.

Члан 8.

Одредбе овог закона не односе се на превоз опасних материја превозним средствима оружаних снага СФРЈ.

Одредбе овог закона не односе се и на погонско гориво у резервоару превозног средства као и на друге опасне материје које служе за потребе превозног средства смјештене у за то одређене судове.

II ЗАЈЕДНИЧКЕ МЕРЕ БЕЗБЕДНОСТИ ЗА СВЕ ОПАСНЕ МАТЕРИЈЕ ИЛИ ЗА ОДРЕЂЕНЕ ВРСТЕ ТИХ МАТЕРИЈА

1. ПАКОВАЊЕ

Члан 9.

Амбалажа у којој се превозе опасне материје мора да буде затворена и непропустљива, тако да је при нормалним условима превоза спречено свако губљење или просипање садржаја.

Амбалажа, заједно са затварачима, мора у свим деловима да буде довољно чврста и јака да би се онемогућило лабављење за време превоза.

Опасна материја не сме да нагриза материјал од кога су израђени амбалажа и затварачи нити да са њима ствара штетни или опасна једињења.

Ако је опасна материја пакована у амбалажи која је осетљива на влагу, простор у превозном средству у коме је таква материја смештена мора бити обезбеђен од влаге и покривен непропустљивим покривачем.

Члан 10.

Судови, цистерне, контејнери и друга врста амбалаже за превоз опасних материја морају бити израђени у складу са одговарајућим одредбама међународних споразума о превозу опасних материја у појединим гранама саобраћаја.

Ако се опасне материје превозе у судовима од ломљивог материјала или неотпорне пластичне масе, судови морају да се сместе у заштитну амбалажу и обезбеде материјалом за попуњавање празног простора, ради спречавања лома суда при нормалним условима превоза.

Материјал за попуњавање празног простора мора да буде подешен према природи опасне материје, а нарочито мора да буде подобан да упије течну опасну материју или течност коју опасна материја може да лучи.

Члан 11.

Судови за превоз течне опасне материје или опасне материје потопљене у неку течности и судови за превоз раствора опасне материје, као и њихво затварачи, морају да буду такви да издрже унутрашњи притисак при променама температура које материје могу да постигну приликом превоза, водећи рачуна о потребном празном простору за ширење течности.

Ако се превоз течне опасне материје врши ваздухопловом у чијој унутрашњости ваздушни притисак при променама висине за време летења није нормалан, судови у којима је смештена течна опасна материја и њихови затварачи морају да буду такви да могу издржати промене ваздушног притиска.

Члан 12.

Судови за превоз опасне течне материје запремине веће од 200 л морају да буду израђени од челичног лима или другог погодног материјала.

Ако су судови за превоз опасне течне материје изграђени од ломљивог материјала и паковани у групи, укупна маса тих судова напуњених опасном течном материјом не сме да буде већа од 75 кг, а ако су судови израђени од материјала који није ломљив и пакован у групи- укупна маса тих судова, заједно са опасном течном материјом, не сме да буде већа од 150 кг.

Члан 13.

Боце у којима се превозе опасне материје пакују се, односно стављају у палете приликом превоза у вертикалном положају, а боце са гасовима - вертикалном или хоризонталном положају.

Ако су боце паковане или смештене у палете у хоризонталном положају, морају да буду обезбеђене од котрљања или померања, а ако су паковане, односно смештене у палете у вертикалном положају- морају да буду обезбеђене од превртања.

Члан 14.

Колета у којима се превозе опасне материје морају да буду на видљивом месту означена одговарајућим листићима опасности.

Колета са судовима израђеним од ломљивог материјала морају да буду означена листићима којима се назначује ломљивост суда, а по потреби, и положај колета при превозу.

Члан 15.

Празни неочишћени судови у којима су се налазиле опасне материје морају да буду затворени и означени на исти начин као да су напуњени опасном материјом.

Превозна средства којима се превозе судови из става 1.овог члана морају да буду означена на исти начин као и превозна средства којима се превозе судови напуњени опасном материјом.

2. УТОВАР И ИСТОВАР

Члан 16.

Утовар и истовар опасних материја (утовар, утакање, претовар, претакање, истовар, истакање, чување и друге манипулације у вези са утоваром или истоваром) могу да се врше само на местима на којима се не угрожавају живот и здравље људи, човекове средине или материјална добра, односно безбедност саобраћаја.

Место на коме се врши утовар или истовар опасних материја мора да буде снабдевано прописаним уређајима и опремом и на видљивом месту означеном одговарајућом ознаком опасности.

Члан 17.

На железничким станицама, у лукама и пристаништима и на аеродромима на којима се врши утовар или истовар опасних материја надлежни орган у републици, односно надлежни орган у аутономној покрајини, одредиће посебно место на коме ће се вршити утовар и истовар тих материја.

Члан 18.

На месту на коме се врши утовар или истовар опасних материја забрањен је приступ лицима која непосредно не учествују при утовару или истовару тих материја.

Члан 19.

На месту на коме се врши утовар или истовар експлозивних материја или запаљивих опасних материја, забрањено је:

1. држање материја и уређаја који могу да изазову пожар или омогуће његово ширење,
2. држање отвореног пламена или рад са отвореним пламеном (заваривање и сл.),
3. пушење и употреба средстава за паљење (шибице, упаљачи),
4. употреба уређаја или средстава који имају ватрено ложиште,
5. рад са алатом или уређајем који варничи,
6. постављање надземних ел. водова, без обзира на напон,
7. рад мотора возила.

Члан 20.

Утовар и истовар опасних материја врши се, по правилу, дању.

Ако се утовар или истовар опасних материја врши ноћу- осветљење мора да буде електрично, а електрични уређаји израђени тако да не могу изазвати пожар или експлозију.

Члан 21.

Уређаји за утовар и истовар опасних материја морају да буду исправни тако да је искључена свака могућност цурења, односно истицања или просипања опасне материје, и изведени на начин којим се не оштећује амбалажа опасне материје.

Члан 22.

Место на коме се врши утовар или истовар експлозивних материја, гасова или запаљивих опасних материја мора да буде снабдевано апаратима или другим уређајима за гашење пожара.

Члан 23.

Затворени простор у коме се врши утовар или истовар опасних материја које развијају запаљиве гасове или утовар или истовар радиоактивних материја- мора да

буде снабдевен најмање једним апаратом за мерење концентрације запаљивих гасова у ваздуху, односно радиоактивности у том простору.

Члан 24.

Организације удруженог рада које врше утовар и истовар опасних материја нарочито су дужне да контролишу исправност уређаја и електричних инсталација на местима на којима се врши утовар или истовар опасних материја, организују физичко обезбеђење тих места и старају се о исправности техничке опреме и других средстава за гашење пожара на тим местима.

Члан 25.

Превозно средство којим се превози запаљива течност или запаљиви гас у течном стању мора, за вријеме утовара или истовара, да буде уземљено, а издувна цев мотора опремљена хватачем варница.

За време утовара, истовара или претовара течности или гасова из става 1.овог члана, рад мотора и уређаја за загревање кабине превозног средства мора бити заустављен, осим ако се мотор превозног средства користи за погон пумпи или других уређаја за утовар и истовар.

3.ПРЕВОЗ

Члан 26.

Организације удруженог рада и друге организације и појединци који предају на превоз опасну материју или је превозе сопственим средствима дужни су да опасну материју припреме тако да испуњава све прописане услове за њен превоз.

Опасна материја не сме се предати на превоз ако нису испуњени прописани услови за њен превоз.

Члан 27.

Превозна средства којима се превозе опасне материје морају да буду технички исправна и тако израђена и опремљена да при нормалним условима превоза омогућују безбедан превоз.

Превозна средства којима се превозе опасне материје морају да буду означена и обележена на начин прописан овим законом и међународним споразумима о превозу опасних материја у појединим гранама саобраћаја.

Члан 28.

У ручном пртљагу не смеју да се преносе опасне материје.

Изузетно од одредбе став 1.овог члана, у ручном пртљагу могу да се преносе апарати, направе и други слични предмети, који садрже минималне количине опасне

материје које не представљају опасност по околину, а служе за личну употребу (упаљачи, шибице, лакови и сл.).

Опасне материје не смеју да се предају нити примају на превоз као пртљаг.

Члан 29.

Организације удруженог рада и друге организације и појединци који превозе опасне материје дужни су да у случају нестанка опасне материје при превозу предузму потребне мере за њено проналажење и да о опасности коју представља опасна материја обавесте орган санитарне инспекције или најближу станицу милиције, а по потреби, и јавност.

Члан 30.

Испале или на било који начин просуте опасне материје приликом превоза превозник је дужан да прикупи и одстрани, односно проспе на за то дређеним местима, или да их на други начин учини безопасним.

Члан 31.

Пошиљалац који даје опасну материју на превоз, дужан је да за сваку пошиљку опасне материје испостави исправу о превозу и упутство о посебним мерама безбедности које се при превозу опасне материје морају да предзму и да их преда превознику.

Исправа о превозу опасне материје мора да садржи:

1. податке о садржини пошиљке (назначење врсте, хемијски и технички назив опасне материје, тежина, број комада, идентификациони број из одговарајућег међународног споразума и др.),
2. назначење пошиљаоца да су испуњени услови прописани за превоз односне опасне материје,
3. назив, односно личне име и адресу пошиљаоца и примаоца,
4. назначење да је уз исправу о превозу опасне материје превознику предато и писмено упутство о посебним мерама безбједности које се при превозу опасне материје морају да предузму,
5. потпис и печат пошиљаоца.

Изузетно од одредбе став 1. овог члана, исправа о превозу опасне материје не испоставља се ако товарни лист или друга одговарајућа исправа о превозу садржи све податке о опасној материји наведене у ставу 2. овог члана.

Члан 32.

Исправа о превозу опасне материје која се упућује у иностранство мора да буде написана на једном од језика народа или народности Југославије и на енглеском, француском, руском или немачком језику.

Ако се опасна материја упућује у земљу која се граничи са СФРЈ, исправа о превозу опасне материје може бити написана на једном од језика народа или народности Југославије и на језику те земље.

Члан 33.

Исправа о превозу опасне материје испоставља се у три истоветна примерка, од којих један остаје код пошиљаоца, један се уручује превознику, а један се доставља примаоцу опасне материје.

Лице које управља превозним средствима којим се превози опасна материја дужно је да поседује исправу о превозу опасне материје и упуство о посебним мерама безбедности.

Члан 34.

Упутство о посебним мерама безбедности које при превозу опасне материје морају да се предузму, треба да садрже нарочито:

1. назначење врсте опасности коју представља и последице које може да изазове опасна материја,
2. назначење посебних мера које треба да се предузму при превозу опасне материје и мера за спречавање, односно ублажавање штетних последица које могу да настану услед незгоде или удеса на превозном средству (пожар, лом амбалаже, просипање или истицање опасне материје и сл.),
3. поступак са лицем које дође у додир са опасном материјом,
4. назив и адреса организације удруженог рада или органа који мора да се обавести о незгоди или удесу који се десио приликом превоза опасне материје.

Члан 35.

Превозник и лице које управља превозним средством којим се превози опасна материја дужни су да на исправи о превозу опасне материје својим потписом потврде пријем декларисане опасне материје за превоз.

Члан 36.

Ако у току превоза превозник или лице које управља превозним средством којим се превози опасна материја утврди или на други начин сазна да превози опасну материју чији је превоз забрањен, дужан је да одмах обустави даље превозење опасне материје и о томе обавијести најближу станицу милиције и пошиљаоца.

Пошиљалац опасне материје из става 1. овог члана дужан је да одмах по примљеном обавештењу о обустављању превоза преузме опасну материју и предузме одговарајуће мере да се опасна материја учини безопасном.

Члан 37.

Превозник или лице које управља превозним средством којим се превози опасна материја које у току превоза утврди да превози опасну материју која не испуњава

услове прописане за превоз, или која није декларисана као опасна материја или је нетачно декларисана, а непосредно не угрожава околину, дужан је да обустави даље превозе опасне материје и о томе обавијести најближу станицу милиције и пошљаоца.

Пошљалац опасне материје из става 1. овог члана дужан је да одмах по примљеном обавештењу о обустављању превоза отклони утврђене недостатке или преузме опасну материју.

III ПОСЕБНЕ МЈЕРЕ БЕЗБЈЕДНОСТИ ЗА ПРЕВОЗ ОДРЕЂЕНИХ ВРСТА ОПАСНИХ МАТЕРИЈА

1. ЕКСПЛОЗИВНЕ МАТЕРИЈЕ

Члан 38.

Утовар и истовар експлозивних материја ван круга организација удруженог рада које те материје производе или држе за своју редовну делатност могу да се врше само на местима која одреди надлежни орган у републици, односно аутономној покрајини.

Члан 39.

За превоз експлозивних материја потребно је одобрење.

Одобрење за превоз експлозивних материја у унутрашњем саобраћају издаје надлежни орган у републици, односно аутономној покрајини из које се упућује пошљика, а за превоз преко границе или територије СФРЈ (увоз, извоз и транзит) савезни орган управе надлежан за унутрашње послове.

Одобрење из става 1. овог члана није потребно ако се превоз експлозивних материја врши за потребе оружаних снага СФРЈ и уз војно обезбјеђење.

Члан 40.

Захтев за издавање одобрења за превоз експлозивних материја подноси пошљалац експлозивне материје.

Захтев из става 1. овог члана садржи:

1. назив, односно лично име и адресу пошљаоца,
2. врсту, технички назив, количину и начин паковања експлозивне материје,
3. ивични број под којим се експлозивна материја води у номенклатури опасних материја одговарајућег међународног споразума за превоз опасних материја,
4. назив и адресу произвођача експлозивне материје,
5. назив, односно лично име и адресу превозника,
6. датум и приближан час започињања превоза, итинерер и крајње место превоза,
7. назначење врсте и ознаку превозног средства,
8. назив, односно лично име и адресу примаоца,
9. ванредне мере безбедности за време превоза експлозивне материје,

10. назив улазног или излазног граничног прелаза и време кад ће се извршити превоз експлозивне материје преко граничног прелаза, односно територије СФРЈ.

Члан 41.

Орган надлежан за издавање одобрења за превоз експлозивних материја (члан 39. Став 2) може, по потреби, да нареди предузимање и посебних мера безбедности при превозу одређене експлозивне материје (пратња пошилаоца или превозника, пратња припадника милиције и др.).

Ако орган из става 1. овог члана нареди предузимање посебних мера безбедности при превозу одређене експлозивне материје чије се крајње место превоза налази на територији друге републике, односно аутономне покрајине, дужан је да о потреби предузимања посебних мера безбедности обавести орган унутрашњих послова републике, односно аутономне покрајине преко чије територије треба да се изврши превоз експлозивне материје. Трошкове посебних мера безбедности из става 1. овог члана у унутрашњем саобраћају сноси пошилалац експлозивне материје, а при увозу, извозу или транзиту експлозивне материје-превозник.

Члан 42.

Ако је уговорен увоз или извоз веће количине експлозивних материја које не могу да се превезу преко границе СФРЈ једним превозним средством нити истовремено са више превозних средстава, одобрење за превоз може да се изда за целу количину експлозивних материја. У том случају превоз целе количине експлозивних материја мора да се изврши преко истог граничног прелаза и у року који не може да буде дужи од три месеца.

Члан 43.

Експлозивне материје и средства за њихово иницирање не смеју заједно са се превезе у истом простору превозног средства.

Одредба става 1. овог члана неће се примењивати у превозу предмета напуњених експлозивним материјама код којих су средства за паљење уграђена у току производње (муниција, противградне ракете, привредна муниција и др.).

Експлозивне материје није дозвољено превозити у кабинџи возача.

Члан 44.

Организација удруженог рада и друге организације и појединци који превозе експлозивне материје дужни су да о свакој несталој количини експлозивне материје при превозу одмах обавесте најближу станицу милиције.

2. ГАСОВИ

Члан 45.

Судови који су намијењени за превоз одређеног гаса могу се пунити и другом врстом гаса, под условима да најмањи пробни притисак за тај гас не буде већи од пробног притиска за који је посуда испитана и да назив гаса и највећа дозвољена тежина пуњења буду уписани на посуди.

Члан 46.

Судови у којима се превозе гасови морају да буду снабдевени исправним вентилима. Вентили на тим судовима морају да буду заштићени заштитном капом или заштитним прстеном и херметички затворени за вријеме превоза.

Члан 47.

Превоз судова са гасовима врши се, по правилу, отвореним превозним средствим на коме товар мора да буде заштићен од штетних атмосферских утицаја.

Превоз судова са гасовима може да се врши и затвореним превозним средствим, ако је оно снабдежено вентилационим уређајем или је омогућено стално проветравање.

Особље превозног средства којим се превозе отровни гасови и друге опасне материје које стварају паре и гасове опасне по здравље мора, за време превоза, имати одговарајућу опрему за личну заштиту.

3. ЗАПАЉИВЕ ТЕЧНОСТИ

Члан 48.

Судови у којима се превозе запаљиве течности морају да одговарају техничким условима прописаним за односну врсту запаљивих течности.

Ако се запаљиве течности превозе у металним бачвама или металним боцама, те бачве и боце морају да буду израђене према југословенском стандарду, односно према страном или међународном стандарду који није у супротности са југословенским стандардима.

4. ОТРОВИ

Члан 49.

Није дозвољен превоз сљедећих отрова:

1. алдрина, диелдрина, хексахлорбензена, хексахлор циклохексана (техничког) хептахиора, хлордана, хлордимерформа, лептофоса, натријум-глуорацетата, ологног арсената и препарата произведених од тих супстанција,
2. других отровних супстанција и препарата произведених од тих супстанција које одреди савезни орган управе надлежан за послове здравства,

Одредбе става 1. Овог члана не односе се на превоз отрова који су намијењени лабораторијске и научне сврхе нити на превоз отрова из тог става преко територије СФРЈ.

За превоз отрова из става 1 овог члана преко територије СФРЈ потребно је одобрење које издаје савезни орган управе надлежан за послове здравства.

Члан 50.

Ако је отров експлозиван или запаљив, приликом припремања таквог отрова за превоз и за време превоза морају се предузимати мере безбедности прописане за сваку од наведених врста опасности.

Члан 51.

Отрови не смеју да се превозе у истом товарном простору са животним намирницама, сточном храном, лековима и предметима опште употребе који подлеже здравственом надзору.

Члан 52.

За превоз отрова у унутрашњем саобраћају потребно је одобрење.

Одобрење за превоз отрова из става 1 овог члана издаје надлежни орган у републици, односно надлежни орган у аутономној покрајини из које се упућује пошиљка.

Одобрење из става 1 овог члана није потребно ако се превоз отрова врши за потребе оружаних снага СФРЈ и уз војно обезбјеђење.

Члан 53.

Орган надлежан за издавање одобрења за превоз отрова може, по потреби, нареди предузимање и посебних мера безбедности при превозу одређеног отрова (пратња пошиљаоца или превозника, милиције или санитарног инспектора).

Ако орган из става 1 овог члана нареди предузимање посебних мера безбедности при превозу одређеног отрова чије се крајње место превоза налази на територији друге републике, односно аутономне покрајине, дужан је да о потреби предузимања посебних мера безбједности обавести орган надлежан за послове санитарне инспекције у републици, односно аутономној покрајини преко чије територије треба да се врши превоз отрова.

Трошкове посебних мера безбедности из става 1 овог члана у унутрашњем саобраћају сноси пошиљалац отрова.

Члан 54.

Захтев за издавање одобрења за превоз отрова подноси пошиљалац отрова.

Захтев из става 1 овог члана садржи:

1. назив, односно лично име и адресу пошиљаоца,
2. назив, односно лично име и адресу превозника,
3. назив и количину отрова, начин паковања отрова и идентификациони број,
4. назначење врсте и ознаку превозног средства,
5. назив, односно лично име и адресу примаоца,
6. датум и приближан час почетка превоза.

Уз захтев из става 1 овог члана пошиљалац је дужан да приложи упутство о посебним мјерама безбедности при превозу отрова.

Члан 55.

Ако у току превоза отрова настане расипање отрова услед хаварије превозног средства или из других разлога због којих постоји опасност од контаминације човекове средине, превозник је дужан да на видљив начин означи место на коме је настало расипање отрова, да о томе одмах обавести најближи орган санитарне инспекције или најближу станицу милиције и да до доласка санитарног инспектора, односно припадника милиције спречи приступ људи и животиња том месту.

5. РАДИОАКТИВНЕ МАТЕРИЈЕ

Члан 56.

Радиоактивне материје могу да се пакују и превозе само у амбалажи намењеној за одређену врсту радиоактивних материја, зависно од величине и јачине извора, агрегатног стања и других својстава радиоактивне материје.

Доза зрачења на површини амбалаже и на одређеном одстојању од амбалаже и ниво контаминације на површини амбалаже не смеју да буду већи од износа одређених за дати тип и категорију паковања и предвиђених прописима о заштити од јонизујућих зрачења и међународног споразума о превозу опасних материја у појединим гранама саобраћаја.

Члан 57.

Ако је радиоактивна материја истовремено и токсична, експлозивна или запаљива, приликом припремања такве радиоактивне материје за превоз и за време превоза морају се предузети мере безбедности прописане за сваку од наведених врста опасности.

Члан 58.

Радиоактивне материје не смеју да се превозе у унутрашњем саобраћају у истом товарном простору са животним намирницама, предметима опште употребе који подлежу здравственом надзору, лековима и сточном храном.

Члан 59.

За превоз радиоактивних материја потребно је одобрење.

Одобрење за превоз радиоактивних материја у унутрашњем саобраћају издаје надлежни орган у републици, односно надлежни орган у аутономној покрајини из које се упућује пошиљка, а за превоз преко границе, односно територије СФРЈ (увоз, извоз и транзит) савезни орган управе надлежан за послове здравства, у сагласности са савезним органом управе надлежним за унутрашње послове.

Органи из става 2 овог члана могу, по потреби, да нареду предузимање и посебних мјера безбједности при превозу одређене радиоактивне материје (пратња пошиљаоца или превозника, пратња припадника милиције и др.).

Трошкове за спровођење мера из става 3 овог члана у унутрашњем саобраћају сноси пошиљалац радиоактивне материје, а при увозу или транзиту радиоактивне материје- превозник. Одобрење из става 1 овог члана није потребно ако се превоз радиоактивних материја врши за потребе оружаних снага СФРЈ и уз војно обезбјеђење.

Члан 60.

Захтев за издавање одобрења за превоз радиоактивних материја подноси пошиљалац радиоактивне материје.

Захтев из става 1 овог члана садржи:

1. назив , односно лично име и адресу превозника, а ако се превоз врши преко границе СФРЈ - и назив, односно лично име и адресу увозника, односно извозника радиоактивне материје,
2. назив и адресу организације удруженог рада која је извршила паковање пошиљке,
3. назив и адресу произвођача радиоактивне материје,
4. назначење врсте и технички назив радиоактивне материје,
5. јачину извора и начин мјерења радиоактивне материје (укупна и појединачна активност),
6. назначење превозног средства (ваздухоплов, жељезница, брод, друмско возило),
7. итинерер превоза од места предаје радиоактивне материје до места њеног коришћења,
8. назив улазног и излазног граничног прелаза, ако се превоз врши преко границе СФРЈ,
9. назив, односно лично име и адресу примаоца,
10. датум или приближно време започињања превоза.

Уз захтев из става 1 овог члана пошиљалац је дужан да приложи:

1. препис одобрења за производњу, промет и коришћење радиоактивне материје која се превози,
2. атест о амбалажи радиоактивне материје,
3. упутство о посебним мерама безбедности при њеном превозу,
4. списак посебне заштитне опреме.

Члан 61.

Превоз радиоактивних материја које у случају незгоде или удеса могу да доведу до контаминације или угрожавања човекове средине зрачењем- врши се уз пратњу лица оспособљеног за руковање тим материјама.

Члан 62.

У случају расипања радиоактивне материје, превозник је дужан да на видљив начин обележи место на коме је дошло до расипања и да, до доласка стручног лица, спречи приступ људи и животиња том месту.

Ако у току превоза нестану радиоактивне материје, превозник је дужан да о томе одмах обавести најближи орган санитарне инспекције и најближу станицу милиције.

IV ПОСЕБНЕ МЕРЕ БЕЗБЕДНОСТИ ЗА ПРЕВОЗ ОПАСНИХ МАТЕРИЈА, ПО ГРАНАМА САОБРАЋАЈА

1. ПРЕВОЗ У ДРУМСКОМ САОБРАЋАЈУ

Члан 63.

Приликом превоза опасних материја у друмском саобраћају примењују се, поред мера безбедности за превоз опасних материја прописаних овим законом, и одредбе Европског споразума о међународном превозу опасне робе у друмском саобраћају.

Члан 64.

У моторном возилу којим се превозе опасне материје не смеју да се налазе друга лица осим возача, сувозача и пратиоца.

Члан 65.

У моторном возилу којим се превозе опасне материје поред возача мора да се налази и сувозач у случајевима предвиђеним Европским споразумом о међународном превозу опасне робе у друмском саобраћају.

Члан 66.

У возилу којим се превозе опасне материје не смеју да се држе материје које могу да изазову пожар.

На возилу натовареном опасним материјама не смеју се вршити оправке које могу, услед варничења или удара, да изазову пожар или експлозију, или да оштете амбалажу.

Члан 67.

Возач моторног возила који превози опасне материје дужан је да возилом управља са нарочитом опрезношћу.

Брзина кретања моторног возила којим се превозе опасне материје не сме да прелази 80% од највеће дозвољене брзине одређене према врсту пута, односно одређене саобраћајним знаковима постављеним на путу, а ни у ком случају не сме да буде већа од 70 км на час.

Члан 68.

Од тренутку пријема до тренутка предаје опасне материје, возач моторног возила не сме да се удаљава од возила којима се превози опасна материја.

Изузетно од одредбе става 1 овог члана, возач моторног возила сме да се удаљи од возила којим се превози опасна материја само ако возило остави под надзором сувозача или пратиоца.

Члан 69.

У свакој незгоди или удесу који се догоди приликом превоза опасних материја, чије последице посада моторног возила не може сама да отклони или због којих не може да настави вожњу, један од чланова посаде дужан је да одмах обавести најближу станицу милиције.

Ако се у моторном возилу са опасним материјама које је претрпело незгоду или удес налази само возач, лице које се затекло на месту незгоде или удеса или лице које прво наиђе на то место дужно је да на захтев возача о томе обавести најближу станицу милиције.

Члан 70.

Опасне материје могу да се превозе моторним и прикључним возилима посебно конструисаним за превоз поједине опасне материје или теретним моторним возилима која одговарају условима прописаним овим законом и Европским споразумом о међународном превозу опасне робе у друмском саобраћају.

У унутрашњем друмском саобраћају опасне материје могу да се превозе и комби-возилима.

Изузетно од одредаба 1 и 2 овог члана, пренос, разношење или достављање мањих количина опасних материја дању, и то за време добре видљивости, осим радиоактивних, може да се врши и путничким аутомобилом, трактором са приколицом, запрежним возилом, теретним трициклом са мотором или без мотора, ручним колицима или на товарној стоци.

Радиоактивне материје могу да се превозе и превозним средствима из става 3 овог члана ако то одобри надлежни орган у републици, односно надлежни орган у аутономној покрајини.

Члан 71.

Моторна возила којима се превозе опасне материје, морају да испуњавају техничке услове за превоз одређених опасних материја предвиђене Европским споразумом о међународном превозу опасне робе у друмском саобраћају.

Изузетно од одредбе става 1 овог члана, моторна возила за превоз запаљивих течности која су произведена пре 1 јануара 1980. године могу се користити у унутрашњем саобраћају следеће четири године, с тим да у року од једне године од дана ступања на снагу овог закона, буду спроведене следеће мјере:

1. да се постави двополни, односно једнополни прекидач струјних кругова,
2. да се оствари галванска веза свих дијелова возила на којима може доћи до стварања статичког електрицитета,
3. да се поставе плочице за уземљење на задњем дијелу возила са сваке стране,
4. да се постави трака за уземљење која је у сталном додиру са коловозом,
5. да се скину сва додатна светла која нису у заштићеној „С” изведби или светла постављена ван приписаних норми,
6. да се поставе механичка заштитна светла у кабини возача,
7. да се возило опреми свим потребним таблама, светлима, апаратима за гашење пожара и другом прописаном опремом,

Галванске везе и уземљење морају се контролисати пре него што се отпочне са претакањем запаљивих течности.

Члан 72.

Моторно возило којим се превозе опасне материје мора да има посебна светла и знакове, и то:

1. два округла наранџаста светла, пречника светлеће површине од најмање 10цм, постављена на горњим угловима предње стране возила,
2. два округла црвена светла, пречника светлеће површине од најмање 10цм, постављена на горњим угловима задње стране возила,
3. два знака за означавање возила којим се превозе опасне материје са исписаним идентификационим бројевима опасне материје која се превози.

Светла из става 1 тачка 1 и 2 овог члана морају да буду упаљена ако се опасне материје превозе у време од првог сумрака до потпуног сванућа (ноћу), као и у време смањене видљивости због неповољних атмосферских или других прилика. Та светла морају да буду упаљена и кад је на моторном возилу упаљено било које светло за осветљавање пута или светло за означавање возила.

Знак за означавање возила којим се превозе опасне материје, идентификациони бројеви појединих опасних материја, као и место за постављање знакова на возилу, морају бити изведени у складу са одговарајућим одредбама Европског споразума о међународном превозу опасне робе у друмском саобраћају.

Светла из става 1 и знакови из става 1 и 3 овог члана не смеју да се употребљавају кад се моторним возилом не превозе опасне материје.

Моторно и прикључно возило којима се превозе опасне материје морају да имају уређаје за одвод статичког електрицитета.

Одредбе става 1 до 3 овог члана примјењују се и кад се моторним возилом превози празни неочишћени судови у којима су се налазиле опасне материје.

Члан 73.

Ако се опасне материје превозе превозним средствима из члана 70 став 3 овог закона, уместо знака за означавање возила којим се превозе опасне материје употребљава се заставица истог облика, димензија и броја, која на превозном средству мора да буде истакнута на видљивом мјесту.

Члан 74.

Моторно и прикључно возило којим се превозе радиоактивне материје мора да има, уместо знака за означавање возила којим се превозе опасне материје, три знака за означавање возила којим се превозе радиоактивне материје.

Знакови за означавање возила којим се превозе радиоактивне материје стављају се на бочне и задње стране моторног возила.

Члан 75.

Моторно возило којим се превозе опасне материје мора, поред опреме предвиђене општим прописима, да има и сљедећу опрему:

1. возачки алат и дизалицу за возило,
2. најмање два апарата за гашење пожара, од којих један за гашење пожара на мотору, а други за гашење пожара на товару возила, и то таквог пуњења које, с обзиром на количину и друга својства опасне материје, омогућава ефикасно гашење пожара,
3. две ручне батеријске електричне лампе (свјетиљке) са трепћућом или сталном светлошћу наранцасте боје, која се види са удаљености од најмање 150м,
4. два знака којим се означава моторно возило заустављено на коловозу,
5. две заставице за означавање возила којим се превозе опасне материје,
6. две лопате и један пијук,
7. преносну лампу која се може укључити на акумулатор возила и која је израђена тако да не може изазвати експлозију или пожар,

Поред опреме из става 1 тачка 1 до 4 и тачка 6 и 7 овог члана, моторно возило којим се превозе радиоактивне материје мора да има:

1. уређај за контролу зрачења и средства за заштиту и означавање терена,
2. две заставице за означавање возила којим се превозе радиоактивне материје.

Члан 76.

Ако се опасне материје превозе прикључним возилом на коме ма која осовина има једноструке точкове, прикључно возило мора да има посебан уређај који, помоћу звучног или светлосног сигнала, упозорава возача ако дође до испуштања ваздуха из пнеуматика на било ком точку прикључног возила.

Прикључно возило којим се превозе опасне материје мора да буде везано за вучно возило и посебним ланцима.

Члан 77.

Моторно возило којим се превозе опасне материје не сме да се заустави на коловозу пута нити да се паркира у насељу.

Возач који је због квара на возилу, саобраћајне незгоде, утовара или истовара, или из другог оправданог разлога принуђен да возило са опасном материјом заустави на коловозу пута или на паркиралишту у насељу, дужан је да предузме све мере да заустављено возило не доведе у опасност друга возила, а нарочито да учеснике у саобраћају упозори;

1. дању и ноћу - постављањем, иза заустављеног возила, два знака којим се означава моторно возило заустављено на коловозу,
2. ноћу и у време смањене видљивости због неповољних атмосферских или других прилика-постављањем светилке из члана 75 став 1 тачка 3 овог закона,
3. упућивањем сувозача или пратиоца пошилке да се постави на удаљености од 100м до 150м иза заустављеног возила и да дању, заставицом за означавање возила којим се превозе опасне материје, а ноћу и у условима слабе видљивости-светилком, упозорава возаче који наилазе оном страном коловоза на коме се налази заустављено возило, тако да та возила могу благовремено да се зауставе или смање брзину и припреме се за безбедно заобилажење заустављеног возила.

Знакови и светилке из става 2 тачка 1 и 2 овог члана постављају се на удаљености од најмање 50м од возила и то тако да буду видљиви са удаљености од најмање 150м за возаче моторних возила која наилазе истом страном коловоза на којој се налази заустављено возило.

Члан 78.

Прописе о начину вршења превоза опасних материја у друмском саобраћају доноси функционер који руководи савезним органом управе надлежним за унутрашње послове, у споразуму са функционером који руководи савезним органом управе надлежним за послове саобраћаја и веза и функционером који руководи савезним органом управе надлежним за послове здравства.

1. ПРЕВОЗ У ЖЕЉЕЗНИЧКОМ САОБРАЋАЈУ

Члан 79.

Приликом превоза опасних материја у железничком саобраћају примјењују се, поред мера безбедности за превоз опасних материја прописаних овим законом и одредбе Међународног правилника о превозу опасне робе на жељезницама.

Члан 80.

Опасне материје не смеју да се превозе железничким возилима у којима се налазе путници.

Члан 81.

Железничке транспортне организације удруженог рада дужне су да обезбеде чување опасних материја које превозе, и то од момента пријема до момента испоруке тих материја,

Члан 82.

Железничким возилима натовареним опасним материјама сме да се маневрише само ако су претходно предузете одговарајуће мере безбедности.

Железничке транспортне организације удруженог рада уређује јединствене мере безбедности при маневрисању железничким возилима из става 1 овог члана.

Члан 83.

Железничка возила и цистерне натоварене опасним материјама увршћују се у возове под условима и на начин који су утврђени јединственим правилима која доносе железничке транспортне организације удруженог рада.

2. ПРЕВОЗ НА УНУТРАШЊИМ ПЛОВНИМ ПУТЕВИМА

Члан 84.

Приликом превоза опасних материја на унутрашњим пловним путевима, поред мера безбедности прописаних овим законом, сходно се примењују и одредбе Међународне конвенције за заштиту људског живота на мору које се односе на превоз опасних материја. Прописе о начину вршења превоза опасних материја на унутрашњим пловним путевима доноси функционер који руководи савезним органом управе надлежним за послове саобраћаја и веза, у споразуму са функционером који руководи савезним органом управе надлежним за унутрашње послове и функционером који руководи савезним органом управе надлежним за послове здравства.

Техничка правила о подобности бродова за превоз опасних материја на унутрашњим пловним путевима доноси Југословенски регистар бродова.

Члан 85.

Превоз опасних материја на унутрашњим пловним путевима сме да се врши теретним бродовима или тенкерима који су за то намењени.

Изузетно од одредбе става 1. овог члана, превоз опасних материја сме да се врши и путничким бродовима, ако су те материје смештене у посебном простору одвојене од путника.

Превоз опасних материја с једне обале на другу обалу може да се врши и скелама, с тим да се за време превоза на скели не смеју да налазе путници.

Члан 86.

Разношење и достављање мањих количина опасних материја за потребе домаћинства или радилишта може да се врши и чамцима и пловећим направама.

Члан 87.

За време утовара или истовара опасних материја са брода или танкера и за време чишћења и проветравања брода или танкера којим се превозе опасне материје забрањено је пушење и употреба ватре и других средстава која могу да изазову варничење, пожар или експлозију,

На танкерима којима се превозе експлозивне или запаљиве материје забрањено је, ван стамбених просторија, пушење и употреба ватре и других средстава која могу да изазову варничење, пожар или експлозију, а за време утовара или истовара тих материја и за време чишћења танкера забрањене су те радње и у стамбеним просторијама на танкеру.

Члан 88.

Превоз запаљивих течности на унутрашњим пловним путевима сме да се врши само танкерима који су посебно изграђени за превоз тих течности.

Изузетно од одредбе става 1. овог члана, запаљиве течности могу да се превозе и теретним бродовима ако је амбалажа израђена од неломљивог материјала.

Члан 89.

Одредбе члана 87. Овог закона односе се и на потискиваче и друге пловне објекте, који се налазе у потискиваном саставу, ако се у таквом саставу налази макар и један танкер.

Члан 90.

Ако се опасне материје превозе истим бродовима делимично у саобраћају на унутрашњим пловним путевима а делимично у поморском саобраћају, примењују се прописи који важе за превоз опасних материја у поморском саобраћају.

Члан 91.

Бродови натоварени опасним материјама могу да зимују у зимовницима само ако при том могу да се спроведу све мере безбедности прописане за ускладиштење и чување опасних материја.

3. ПРЕВОЗ У ПОМОРСКОМ САОБРАЋАЈУ

Члан 92.

Приликом превоза опасних материја поморским бродовима примењује се, поред мера безбедности за превоз опасних материја прописаних овим законом, и одредбе Међународне конвенције за заштиту људског живота на мору које се односе на превоз опасних материја.

Члан 93.

Путничким поморским бродовима сме да се врши превоз опасних материја само ако је испуњен услов из члана 85. Став 2.овог закона.

Члан 94.

Одредбе члана 86.овог закона примјењују се и у поморском саобраћају.

Члан 95.

Прописе о начину вршења превоза опасних материја у поморском саобраћају доноси функционер који руководи савезним органом управе надлежним за послове саобраћаја и веза, у споразуму са функционером који руководи савезним органом управе надлежним за унутрашње послове и функционером који руководи савезним органом управе надлежним за послове здравства.

Техничка правила о подобности брода за превоз опасних материја у поморском саобраћају доноси Југословенски регистар бродова, у складу са одредбама међународног поморског кодекса опасних терета, кодекса о конструкцији и опремању бродова који превозе опасна расута хемијска средства, кодекса о конструкцији и опремању бродова који превозе течне гасове у бродским танковима у међународног поморског сигналног кодекса.

4. ПРЕВОЗ У ВАЗДУШНОМ САОБРАЋАЈУ

Члан 96.

Приликом превоза опасних материја у ваздушном саобраћају примењују се одредбе Анекса 18 (безбедан превоз опасних материја ваздушним путем) уз Конвенцију о међународном цивилном ваздухопловству (Чикаго, 1944.године) као и техничке инструкције уз тај анекс.

Члан 97.

Превоз опасних материја у ваздушном саобраћају врши се ваздухопловима намењеним за превоз терета или ваздухопловима који су специјално намењени за превоз опасних материја. Превоз опасних материја ваздухопловима за превоз путника

може се вршити само у случајевима и под условима који су утврђени међународним споразумима о превозу опасне робе у ваздушном саобраћају.

Пирофоричне радиоактивне течности не смеју да се превозе ваздухопловима.

Члан 98.

Ако се путничким ваздухопловима превозе радиоактивне материје, пошиљке са тим материјама примају се само на аеродрому поласка ваздухоплова.

При преносу радиоактивних материја пошиљалац је дужан да одреди стручно лице које ће прихватити пошиљке са радиоактивним материјама до уношења у ваздухоплов, односно после изношења из ваздухоплова.

Члан 99.

За време утовара или истовара експлозивних материја из ваздухоплова, ваздухоплов не сме да се пуни горивом.

Члан 100.

Утовар или истовар опасних материја из ваздухоплова не сме да се врши за време непогодних атмосферских прилика које би могли да изазову експлозију, пожар, уништење или просипање опасне материје.

Члан 101.

Све док се у ваздухоплову налазе експлозивне или запаљиве материје, простор у коме су оне смештене не сме да се загрева.

Члан 102.

Пошиљке са опасним материјама могу да се приме и укрцају у ваздухоплов на страном аеродрому, са правцем летења према домаћем аеродрому, само ако пошиљалац има потврду примаоца пошиљке да је обезбеђено прихватање пошиљке од стручног лица одмах после слетања ваздухоплова.

Члан 103.

Ваздухоплов који је искључиво натоварен опасним материјама може да прелети територију СФРЈ само ако за то добије одобрење од савезног органа управе надлежног за послове саобраћаја и веза.

У захеву за издавање одобрења из става 1 овог члана превозник је дужан да назначи врсту и количину опасне материје, аеродром полетања и аеродрома слетања ваздухоплова.

Члан 104.

Кад се ваздухопловом превозе опасне материје, превозник је дужан да о томе унапред обавести савезни орган управе надлежан за послове цивилне ваздушне пловидбе.

Члан 105.

Прописе о начину вршења превоза опасних материја у ваздушном саобраћају доноси функционер који руководи савезним органом управе надлежним за послове саобраћаја и веза, у споразуму са функционером који руководи савезним органом управе надлежним за унутрашње послове и функционером који руководи савезним органом управе надлежним за послове здравства.

5. ПРЕНОС У ПОШТАНСКОМ САОБРАЋАЈУ

Члан 106.

Забрањено је стављати експлозивне, запаљиве и друге опасне материје у писмоносне пошиљке и поштанске пакете и такве пошиљке и пакете примати на пренос у поштанском саобраћају.

Изузетно од одредбе става 1. овог члана, организација ПТТ саобраћаја може да прими на пренос у унутрашњем поштанском саобраћају само оне опасне материје чији је превоз у међународном поштанском саобраћају дозвољен одредбама Светске поштанске конвенције и Аранжмана о поштанским пакетима.

Члан 107.

Поштанским пошиљкама са опасним материјама мора да се одвојено рукује, а у току преноса оне морају да буду смештене одвојено од осталих поштанских пошиљака.

VI. НАДЗОР

Члан 108.

Надзор над спровођењем мера безбедности прописаних овим законом врши надлежни орган у републици, односно надлежни орган у аутономној покрајини.

У вршењу надзора, орган из става 1. овог члана може да:

1. нареди да се утврђене неправилности отклоне у року који он одреди;
2. забрани даље руковање опасним материјама лицима која не испуњавају услове прописане за руковање тим материјама,
3. привремено забрани вршење поједине радње у вези са превозом опасних материја, ако у погледу места или времена за обављање те радње нису испуњени прописани услови,
4. забрани организацију удруженог рада или другој организацији или појединцу-превознику превоз опасне материје, ако утврди и да су у организовању превоза учињени тежи пропусти у погледу предузимања мера безбедности.

Изузетно од одредбе става 1. овог члана, надзор над спровођењем мера безбедности прописаних овим законом при превозу радиоактивних материја преко границе СФРЈ врши савезни орган управе надлежан за послове здравства, преко својих санитарних инспектора који обављају здравствени надзор на граничним прелазима.

VII. КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 109.

Новчаном казном од 10.000 до 100.000 динара казниће се за прекршај организација удруженог рада или друго правно лице:

1. ако превози новооткривену опасну материју за коју научним испитивањем нису утврђени услови који пружају потпуну сигурност при превозу (члан 4),
2. ако не организује или не врши контролу над спровођењем прописаних услова и мера за превоз опасних материја (члан 6),
3. ако заједнички пакује или заједнички превози у истом превозном средству, односно у истом простору за смештај товара опасну материју или ако превози опасну материју која је искључена од превоза, противно одредбама међународних споразума из члана 7 овог закона,
4. ако амбалажа у којој превози опасну материју не одговара прописаним условима (члан 9 став 1 до 3),
5. ако суд у коме превози опасну течну материју или опасну материју потопљену у неку течности, или суд за превоз раствора опасне материје, или суд за превоз опасне материје ваздухопловом не одговара прописаним условима (члан 11),
6. ако суд запремине веће од 200 литара у коме превози опасну течну материју није од челичног лима или другог погодног материјала (члан 12 став 1),
7. ако утовар или истовар опасне материје врши на месту гдје се угрожава живот или здравље људи или материјална добра или човекова средина (члан 16 став 1),
8. ако на железничкој станици, у луци и пристаништу или на аеродрому врши утовар или истовар опасних материја ван места које је одредио надлежни орган (члан 17),
9. ако на месту на коме се врши товар или истовар експлозивних материја или запаљивих опасних материја изврши неку од радњи предвиђених у члану 19 став 1 тачка 1,2,4,5 и 6,
10. ако место на коме се врши утовар или истовар експлозивних материја, гасова или запаљивих опасних материја не снабде апаратима или другим уређајима за гашење пожара (члан 22),
11. ако у затвореном простору у коме се врши утовар или истовар опасних материја које развијају запаљиве гасове или радиоактивних материја не постави апарат за мерење концентрације запаљивих гасова у ваздуху, односно апарат за мерење радиоактивности у том простору (члан 23),
12. ако превози опасну материју превозним средством које, при нормалним условима, не омогућује безбедан превоз (члан 27 став 1),
13. ако опасну материју преда или прими на превоз као пртљаг (члан 28 став 3),
14. ако одмах не обустави даље превозење опасне материје која је искључена од превоза или о томе не обавести најближу станицу милиције и пошитоца, чим утврди или на други начин сазна да превози такву опасну материју (члан 36. став 1),

15. ако по примљеном обавештењу о обустављању превоза опасне материје која је искључена од превоза не преузме ту материју или не предузме одговарајуће мере да се она учини безбедном (члан 36 став 2),
16. ако не обустави даље превозе опасне материје и о томе не обавести пошиљаоца кад у току превоза утврди да превози опасну материју која не испуњава услове прописане за превоз или која није декларисана као опасна материја или је нетачно декларисана, а непосредно не угрожава околину (члан 37 став 1),
17. ако утовар или истовар експлозивне материје који се врши ван круга организација удруженог рада које те материје производе или држе за своју редовну делатност, врши ван места које је одредио надлежни орган (члан 38),
18. ако превози експлозивну материју без одобрења надлежног органа (члан 39),
19. ако не предузме посебне мере безбедности при превозу одређене експлозивне материје које је прописао надлежни орган (члан 48 став 1),
20. ако суд у коме превози гас пуни врстом гаса за које он није намењен (члан 45),
21. ако суд у коме превози запаљиву течност не одговара техничким условима прописаним за односну врсту запаљиве течности (члан 48 став 1),
22. ако превози запаљиве течности у металним бачвама или металним боцама које нису израђене према југословенском стандарду или према страном или међународном стандарду који испуњава услове југословенског стандарда (члан 48 став 2),
23. ако превози отров чији превоз није дозвољен (члан 49 став 1),
24. ако приликом припремања за превоз или приликом превоза отрова који је експлозиван или запаљив не предузме мере безбедности прописане за сваку од наведених врста опасности (члан 50),
25. ако превози отров у истом товарном простору са животним намирницама, или сточном храном или лековима или предметима опште употребе који подлеже здравственом надзору (члан 51),
26. ако превози отров у унутрашњем саобраћају без одобрења надлежног органа или ако приликом превоза отрова не предузме наређење посебне мере безбедности (члан 52 и члан 53 став 1),
27. ако у случају расипања трова не обележи на видљив начин, место на коме је настало расипање или не спречи приступ том месту људима или животињама до доласка стручно оспособљеног лица (члан 55),
28. ако пакује или превози радиоактивну материју у амбалажи која не одговара одређеној врсти радиоактивне материје или је доза зрачења на површини амбалаже већа од дозвољене (члан 56),
29. ако приликом припремања за превоз или приликом превоза радиоактивне материје која је истоварена и токсична, експлозивна или запаљива, не предузме мере безбедности прописане за сваку од наведених врста опасности (члан 57),
30. ако превози радиоактивну материју у унутрашњем саобраћају у истом товарном простору са животним намирницама, или одређеним предметима опште употребе који подлеже здравственом надзору или лековима, или сточном храном (члан 58),
31. ако превози радиоактивну материју без одобрења надлежног органа или при њеном превозу не предузме наређене посебне мере безбедности (члан 59),
32. ако радиоактивну материју или извор јонизујућих зрачења, који у случају незгоде или удеса може да доведе до контаминације или угрожавања човекове средине зрачењем, превози без пратње лица стручно оспособљеног за руковање том материјом или извором (члан 61),

33. ако у случају расипања радиоактивне материје не обележи на видљив начин место на коме је дошло до расипања или не спречи приступ том месту људима или животињама до доласка стручно оспособљеног лица (члан 62 став 1),
34. ако опасне материје превози моторним возилом које не испуњава техничке услове за превоз одређене опасне материје или возилом за превоз запаљивих течности које је произведено пре 1 јануара 1980.године, а на њему нису спроведене прописане мере (члан 71 став 1 и 2),
35. ако опасну материју превози у железничком возилу у коме се налазе путници (члан 80),
36. ако од момента пријема до момента испоруке не обезбеде чување опасне материје коју превози (члан 82),
37. ако опасну материју превози на унутрашњем пловном путу путничким бродом у простору који није одвојен од путника или ако превози опасну материју скелом заједно са путницима (члан 85 став 2 и 3),
38. ако запаљиву течност превози танкером који није посебно изграђен за превоз те течности или теретним бродом кад је запаљива течност пакована у ломљивој амбалажи (члан 88),
39. ако опасну материју превози путничким поморским бродом у простору који није одвојен од путника (члан 93),
40. ако опасну материју превози ваздухопловом који није намењен за превоз терета или ваздухоплова који није специјално намењен за превоз опасних материја или ако превоз врши ваздухопловом намењеним за превоз путника противно условима утврђеним међународним споразумом за превоз опасне робе у ваздушном саобраћају (члан 97 став 1 и 2),
41. ако превози ваздухопловом пирофоричну радиоактивну течност (члан 97 став 3),
42. ако у путнички ваздухоплов прими радиоактивну материју ван аеродрома поласка (члан 98 став 1),
43. ако при преносу радиоактивне материје не одреди стручно лице које ће прихватити пошиљку са радиоактивном материјом до уношења у ваздухоплов, односно после изношења из ваздухоплова (члан 98 став 2),
44. ако за време утовара или истовара експлозивне материје из ваздухоплова пуни ваздухоплов горивом (члан 99),
45. ако стави експлозивну, запаљиву или другу опасну материју у писмоносну пошиљку или поштански пакет, или ако такву пошиљку или пакет прими на пренос у поштанском саобраћају (члан 106. Став 1).

За радње из став 1. овог члана казниће се за прекшај новчаном казном од 3.000 до 20.000 динара и одговорно лице у организацији удруженог рада или у другом правном лицу.

Члан 110.

Новчаном казном од 10.000 до 80.000 динара казниће се за прекршај организација удруженог рада или друго правно лице:

1. ако нареди или дозволи да опасном материјом рукује лице које није пунолетно или лице које није стручно оспособљено за руковање тим материјама (члан 5 став 1),

2. ако превози опасну материју у суду од ломљивог материјала или неотпорне пластичне масе који није смештен у заштитну амбалажу и није обезбеђен одговарајућим материјалом за попуњавање празног простора члан 10 став 2 и 3),
3. ако судове од ломљивог материјала у којима се превози опасна течна материја пакује у групи чија укупна тежина прелази 75кг или судове од неломљивог материјала у којима се превози опасна течна материја пакује у групи чија укупна тежина прелази 150кг (члан 12. Став 2),
4. ако место на коме се утоварају или истоварају опасне материје није снабдевано прописаним уређајима или опремом или ако на видљивом месту није означено одговарајућом ознаком опасности (члан 16 став 2),
5. ако уређај за утовар или остовар опасних материја није исправан или изведен тако да не оштећује амбалажу опасне материје члан 21),
6. ако на месту на коме се утоварају или истоварају опасне материје не контролише исправност уређаја или електричних инсталација, не организује физичко обезбеђење тих места или се не стара о исправности техничке опреме и других средстава за гашење пожара на тим местима члан 24),
7. ако опасну материју преда на превоз или је превози сопственим превозним средством, а није припремило опасну материју у складу са условима за њен превоз (члан 26);
8. ако опасну материју која је испала или просута приликом превоза не прикупи или не одстрани, односно проспе на за то одређено место или је на други начин не учини безопасном (члан 30);
9. ако не преда превознику исправу о превозу опасне материје или упутство о посебним мерама безбедности које морају да се предузму при превозу опасне материје (члан 31.ст.1.);
10. ако одмах после примљеног обавјештења о обустављању превоза опасне материје не отклони утврђене недостатке или не преузму опасну материју (члан 37. ст.2.);
11. ако експлозивну материју и средства за њено иницирање превози у истом простору превозног средства (члан 43);
12. ако у моторном возилу којим се превози опасна материја нема и сувозача у случајевима кад је то предвиђено Европским споразумом о међународном превозу опасне робе у друмском саобраћају (члан 65);
13. ако дозволи или нареди да се на возилу натовареном опасном материјом врши оправку која услед варничења или удара може да изазове пожар или експлозију или да оштети амбалажу (члан 66.ст.2.);
14. ако превози опасну материју моторним или прикључним возилом које није посебно конструисано за превоз поједине опасне материје или теретним моторним возилом које не одговара условима прописаним овим законом и Европским споразумом о међународном превозу опасне робе у друмском саобраћају (члан 70);
15. ако брод натоварен опасном материјом држи у зимовнику, а да нису спроведене прописане мере безбедности за ускладиштавање и чување опасних материја (члан 91);
16. ако утоварање или истоварање опасне материје из ваздухоплова за време непогодних атмосферских прилика (члан 100);
17. ако унапред не обавести надлежну службу за вођење ваздухоплова кад се ваздухопловом превози опасна материја (члан 104);

18. ако поштанском пошиљком која садржи опасну материју не рукује одвојено или ако у току преноса ову пошиљку не смести одвојено од осталих поштанских пошиљки (члан 107);

За радње из става 1. овог члана казнице се за прекршај новчаном казном од 2.000 до 10.000 динарара и одговорно лице у организацији удруженог рада или у другом правном лицу.

Члан 111.

Новчаном казном од 5.000 до 40.000 динара казниће се за прекршај организација удруженог рада или друго правно лице:

1. ако не изгради судове, цистерне, контејнере или другу врсту амбалаже у складу са одредбама међународних споразума о превозу опасних материја у појединим гранама саобраћаја (члан 10. ст.1);
2. ако боце у којима се превозе опасне материје не пакује, односно не ставља у палете у вертикалном положају или ако боце са гасом пакује у хоризонталном положају, а не обезбеди их тако да се не могу кортљати или померити или ако боце паковане у палетама у вертикалном положају не обезбеди са се не могу превртати (члан 13);
3. ако колето у коме превози опасну материју није на видном месту означено листицама опасности, односно листицама ломљивости суда (члан 14);
4. ако празне неочишћене судове у којима су се налазиле опасне материје не затвори и не означи на исти начин као да су пуне или ако превозна средства у којима се превозе судови у којима су се налазиле опасне материје не означи на исти начин као и превозна средства којима се превозе судови напуњени опасним материјама (члан 15);
5. ако утоварају или истоварају опасне материје ноћу без ел. осветљења, или ако ел. уређаји на месту утовара или истовара нису израђени тако да не могу изазвати пожар или експлозију (члан 20. ст.2.);
6. ако превозно средство којим превози опасну материју не означи или не обележи на начин прописан међународним прописима о превозу опасних материја у појединим гранама саобраћаја (члан 27. ст.2);
7. ако у случају нестанка опасне материје при превозу не предузме потребне мере за њено проналажење и ако о њеном нестанку и о опасности коју представља та опасност на материје не обавести јавност, најближи орган санитарне инспекције или најближу станицу милиције (члан 29);
8. ако о несталој количини експлозивне материје при превозу одмах не обавести најближу станицу милиције (члан 44).
9. ако судове са гасом превози отвореним превозним средством, а товар не заштити од атмосферских утицаја или ако их превози затвореним превозним средством које није снабдевено вентилационим уређајем или није омогућено стално проветравање, или ако не обезбеди особље превозног средства одговарајућом опремом за личну заштиту (члан 47);
10. ако дозволи да се у возилу којим превози опасну материју налазе друга лица, осим возача, сувозача или пратиоца (члан 64);
11. ако у возилу у којим превози опасну материју држи материју која може да изазове пожар (члан 66.ст.1);

12. ако моторно возило којим превози опасну материју или празне неочишћене судове у којима су се налазиле опасне материје нема светла, знакове или уређаје прописане у члану 72. и 73. овог закона;
13. ако моторно возило којим превози радиоактивну материју не означи ознакама за означавање радиоактивних материја или ознаке не постави на одговарајуће место (члан 74);
14. ако моторно возило којим превози опасну материју нема прописану опрему (члан 75);
15. ако прикључно возило на коме ма која осовина има једноструке тачкове којим се превози опасна материја нема посебан уређај који упозорава на испуштање ваздуха из пнеуматика (члан 76.ст.1.);
16. ако прикључно возило којим превози опасну материју није везано за вучно возило и посебним ланцима (члан 76.ст.2);
17. ако маневрише жељезничким возилима натовареним опасном материјом а претходно не предузме прописане мјере безбедности (члан 82. ст.1);
18. ако уврсти у воз железничко возило или цистерну натоварену опасном материјом противно условима и начину које је утврдила железничка транспортна организација удруженог рада (члан 83);
19. ако прими или укрца пошиљку са опасном материјом у ваздухоплов на страном аеродрому а нема потврде примаоца пошиљке да је обезбеђено прихватање пошиљке од стручног лица одмах после слетања ваздухоплова (члан 102);
20. ако ваздухоплов који је искључиво натоварен опасном материјом прелети југословенску теорију без одобрења надлежног органа (члан 103.ст.1);

За радње из става 1.овог члана казниће се се за прекршај новчаном казном од 1.000 до 5.000 динара и одговорно лице у организацији удруженог рада или у другом правном лицу.

Члан 113.

Новчаном казном од 1.000 до 10.000 динара или казном затвора до 30 дана казниће се за прекршај појединац:

1. ако утоварује или истоварује опасну материју на месту гдје се угрожава живот или здравље људи или материјална добра или човекова средна (члан 16.став 1);
2. ако приступи месту на коме се врши утовар или истовар опасних материја, а не учествује у утовару или истовару (члан 18);
3. ако на месту на коме се врши утовар или истовар експлозивне материје или запаљиве опасне материје пуши или употребљава средства за паљење (шибице, упаљачи) или не искључи рад мотора возила (члан 18);
4. ако за време утовара или истовара запаљивих течности или гасова не уземљи превозно средство за време утовара, истовара или претовара не заустави рад мотора превозног средства којим превози запаљиве течности или запаљив гас (члан 25);
5. ако опасну материју преда на превоз или је превози сопственим превозним средством, а није припремио опасну материју у складу са условима за њен превоз (члан 26);
6. ако у ручном пртљагу преноси опасну материју или је преда на превоз као пртљаг (члан 28. ст.1. и 3.);

7. ако у случају нестанка опасне материје при превозу не предузме мере за њено проналажење и ако о њеном нестанку не обавести најближи орган санитарне инспекције или најближу станицу милиције (члан 29);
8. ако испалу или просуту опасну материју приликом превоза не прикупи или не одстрани, односно проспе на за то одређено место или је на други начин не учини безбедном (члан 30);
9. ако као лице које управља превозним средством којим се превози опасна материја не поседује исправу о превозу опасне материје или упуство о посебним мерама безбедности (члан 33.ст.2);
10. ако као лице које управља превозним средством којим се превози опасна материја, на исправи о превозу опасне материје својим потписом не потврди пријем декларисане опасне материје за превоз (члан 35);
11. ако као лице које управља превозним средством одмах не обустави даље превозење опасне материје која је искључена од превоза или о томе не обавести станицу милиције и пошљаоца чим утврди или на други начин сазна да превози такве опасне материје (члан 36. ст.1);
12. ако као лице које управља превозним средством не обустави даље превозење опасне материје или о томе не обавести пошљаоца у случајевима када утврди да постоје услови за обустављање превоза предвиђени у члану 37. ст.1. овог закона;
13. ако превози експлозивну материју и средство за њено иницирање у истом простору превозног средства (члан 43);
14. ако о несталој количини експлозивне материје при превозу одмах не обавести најближу станицу милиције (члан 44);
15. ако као возач моторног возила приликом превоза опасне материје прими у возило лице које није сувозач или пратилац (члан 64);
16. ако у возилу којим превози опасне материје држи материје које могу да изазову пожар или врши оправку возила натовареног опасним материјама (члан 66);
17. ако као возач моторног возила при превозу опасне материје не управља возилом са нарочитом опрезношћу или ако вози већом брзином од 80% од дозвољене или прописане брзине или брже од 70 км на час (члан 67);
18. ако се као возач моторног возила удаљи од возила којим се превози опасна материја и возило остави без надзора сувозача или пратиоца (члан 68);
19. ако као члан посаде моторног возила коме се десила незгода или удес при превозу опасне материје, а чије последице посада не може сама да отклони или због којих не може да настави вожњу, одмах о томе не обавести најближу станицу милиције (члан 69. ст.1);
20. ако на захтев возача не обавести најближу станицу милиције у случају незгоде или удеса возила које превози опасне материје (члан 69. ст.2);
21. ако као возач моторног возила натовареног опасном материјом вози ноћу или за време смањене видљивости без упаљених посебних светала или ако употреби посебна светла или знакове за означавање возила којим се превозе опасне материје кад возилом не превози опасну материју (члан 72. ст.2. и 4.);
22. ако превози опасну материју возилом из члана 70. ст.3. овог закона а не означи возило прописаном заставицом истакнутом на видљивом месту (члан 73);
23. ако као возач моторног возила приликом превоза опасне материје заустави моторно возило на коловозу или га паркира у насељу или не предузме мере из члана 77.ст.2. и 3. у случају кад је возило заустављено због квара, незгоде, утовара или истовара или из других оправданих разлога;

24. ако за време утовара или истовара опасне материје са брода или танкера, или за време чишћења и проветравања брода, односно танкера врши радњу или употребљава средство које може да изазове варничење, пожар или експлозију (члан 87);
25. ако загрејава простор ваздухоплова у коме је смештена експлозивна или запаљива материја (члан 101);
26. ако стави експлозивну, запаљиву или другу опасну материју у писмоносну пошиљку или поштански пакет (члан 106 ст.1.).

VIII. ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 114.

Даном ступања на снагу овог закона престаје да важи Закон о превозу опасних материја („Сл.лист СФРЈ”, број: 24/74).

Члан 115.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном листу СФРЈ”.